

Declaració Institucional. Plenari del Consell Municipal

Barcelona en el 25è aniversari del Procés Euromediterrani: per una Mediterrània de pau, drets humans i desenvolupament sostenible

Barcelona és una ciutat mediterrània per geografia, però també per militància. Barcelona ha estat un espai privilegiat de trobada a la Mediterrània, i d'unió entre el continent europeu, l'africà i l'asiàtic. Avui, Barcelona segueix oferint un escenari de trobada per cultures, realitats socials i pobles que busquen crear oportunitats, solucions i diàleg a la Mediterrània. Entre d'altres coses perquè gràcies a les comunitats migrades Barcelona ja conté a dins seu les cultures i la complexitat que hom troba a la Mediterrània. Una Mediterrània que, avui més que mai, va més enllà dels països riberencs del *Mare Nostrum*, i interpel·la a un cercle de països més ampli que s'estenen per Europa, Àfrica i arriba fins a Àsia, que comparteixen reptes i haurien de buscar solucions compartides. Diàleg, cooperació i veïnatge són valors amb llarga tradició a la Mediterrània, que cal repensar en clau innovadora per respondre als desafiaments actuals.

El 28 de novembre de 1995, els ministres de països de la ribera mediterrània van acordar la Declaració de Barcelona que establia, per primer cop, un marc de cooperació per avançar cap a la pau i l'estabilitat a la regió, convertint-la en una zona de prosperitat compartida i un espai de diàleg i d'intercanvi humà. 13 anys més tard, al 2008, es creava la Unió per la Mediterrània, l'organització multilateral de la regió, amb seu a Barcelona.

Els nivells de tensió al Mediterrani, però, han augmentat significativament en els darrers anys. La regió és avui escenari de confrontació entre potències regionals i globals. De la primavera àrab de 2011, tan sols Tunísia està consolidant la transició democràtica. La guerra de Síria, iniciada al 2011, és el cas més evident d'un fracàs col·lectiu. A Líbia, malgrat que la intensitat del conflicte és menor, la competició entre potències regionals és igualment clara. A la ribera Nord, l'agenda euromediterrània ha estat dominada, en bona mesura, per les polítiques de seguretat per a frenar les migracions i la mobilitat humana – amb les conseqüents vulneracions de drets humans que s'han produït al mar.

Barcelona és una ciutat mediterrània i global, i com a tal reconeixem en la regió els reptes que ens interpel·len a nivell local i internacional: la regressió democràtica, el respecte als drets humans i la repressió, l'enquistament i internacionalització dels conflictes armats, les desigualtats socials de tot tipus, la justícia en matèria de gènere, el canvi climàtic i el desenvolupament sostenible, la falta d'oportunitats econòmiques, la pressió migratòria, el fenomen demogràfic i l'aixecament de fronteres.

Els reptes de desigualtat i escalfament global són especialment importants. D'una banda, la mar Mediterrània marca una de les fronteres més desiguals del planeta. Aquestes desigualtats són a l'arrel de la mobilitat humana Sud-Nord i les vulneracions de drets humans que han comportat les polítiques implementades pels països de la ribera nord en aquest àmbit. D'altra banda, com ha revelat recentment un estudi de la Unió per la Mediterrània, sabem ara que la nostra regió és, després de l'Àrtic, la més afectada del món pel canvi climàtic, amb un impacte del 20% superior a la resta del món. La Mediterrània és, doncs, un món a petita escala. Allò que funcioni en una regió relativament tan petita, i alhora tan diversa com la nostra, probablement pugui facilitar solucions a gran escala.

Aquesta és una realitat que, 25 anys després de l'inici del Procés de Barcelona, ens ha d'impulsar a seguir treballant per un sistema regional que ens permeti abordar de forma efectiva i compartida els reptes comuns. Això no vol dir tant construir nous espais o assumir el repte de solucionar ràpidament conflictes que porten reptes enquistats. L'ambició d'un nou impuls per al Procés de Barcelona passa per reconstruir i relançar els espais multilaterals i de cooperació que ja existeixen, situant el desenvolupament sostenible, les desigualtats, el diàleg i el respecte als drets humans al centre.

En l'enfortiment dels ponts entre continents, cultures i pobles al voltant de la Mediterrània, cal impulsar tres objectius: 1. Redefinir la Mediterrània com a espai de trobada: suposa assumir que allò que s'esdevé a la Mediterrània impacta en els països riberencs, però també més enllà. Els reptes que

cal respondre a l'espai mediterrani ressonen al mar Bàltic i a la conca del Nil; al mar Negre i més enllà del desert del Sàhara. 2. Reforçar la Mediterrània com a espai de solucions: suposa buscar maneres innovadores d'afrontar qüestions fins ara inèdites en l'agenda mediterrània. 3. Reforçar les qüestions de pau, seguretat i resolució de conflictes, però redefinint els instruments de diàleg i, sobretot, de participació, per buscar solucions compartides que reforcin el benestar comú.

En aquest sentit, la Mediterrània compta ara amb dos elements que permeten marcar la diferència respecte fa 25 anys, i Barcelona té un paper cabdal en totes dues.

En primer lloc, la regió disposa d'un marc internacional – el de l'Agenda 2030 – que ha estat acordat per tots els Estats de la Mediterrània. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible constitueixen una agenda d'oportunitat – l'única, segurament, que facilita un llenguatge comú per a tots els països de la regió – i ofereix un paraigua sota el qual impulsar espais i iniciatives de co-desenvolupament.

Això va de la mà d'un segon element: l'Agenda 2030, com qualsevol altra agenda regional o global – difícilment tindrà èxit si no s'articula a nivell territorial ni es localitza comptant amb les ciutats i els governs locals. Davant d'una cooperació mediterrània que es troba, com a mínim, estancada degut a la inestabilitat política i econòmica i la manca d'una visió compartida a nivell europeu, el món local es configura en espai de trobada i de cerca de solucions que funcionen per a les tres ribes de la Mediterrània.

En el moment actual, la pandèmia de la covid-19 i l'emergència sanitària ocupa l'agenda política. Malgrat les tensions internes i l'augment de la fragilitat social que causa, també la necessitat de reconstruir millor les nostres societats pot suposar, també, una oportunitat per una agenda euromediterrània amb un contingut nou: més centrat en la gestió de les interdependències, en la cooperació tecnològica entre Estats i entre ciutats, en la lluita contra el canvi climàtic, i en la transició ecològica en els sectors i territoris que depenen d'energies i indústries contaminants.

Novembre de 2020 representa una oportunitat per avançar en aquesta direcció, aprofitant la commemoració del 25è aniversari de l'inici del Procés de Barcelona i el partenariat euromediterrani. Es tracta de celebrar una fita important en el diàleg i la cooperació mediterrània, però també, i especialment, aprofitar per reivindicar la Mediterrània com un escenari de trobada i un espai de solucions compartides.

En aquest context, Barcelona s'ofereix com a pont, com a port segur, com a punt de trobada – no l'únic però sí rellevant – que aglutina esforços per avançar cap a objectius compartits. Barcelona ofereix, també, la força del municipalisme com a base per un nou marc de relacions multilaterals mediterrànies basades en el co-lideratge per donar resposta als reptes regionals i globals de pau, justícia social, drets humans, desenvolupament sostenible i transició ecològica.

El Plenari del Consell Municipal de Barcelona acorda:

PRIMER. Refermar el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb el partenariat euromediterrani que es va iniciar al 1995 amb la Declaració de Barcelona, des d'un municipalisme actiu, compromès amb una agenda de pau, drets humans i desenvolupament sostenible, però també des de la reivindicació del paper que les ciutats han de tenir en aquesta agenda per fer-la avançar.

SEGON. Instar la Unió per la Mediterrània (UpM) i els seus Estats membres a reconèixer el paper de les ciutats i del municipalisme en el futur de la regió, i integrar els governs municipals en la Cimera Regional de la UpM, que se celebrarà a Barcelona els dies 26 i 27 de novembre, per tal que puguin aportar la visió de les ciutats als debats sobre el futur del Procés de Barcelona.

TERCER. Instar el Govern Municipal a desenvolupar un programa propi de commemoració del 25è aniversari de la Declaració de Barcelona, en cooperació amb els principals actors de la ciutat en aquest àmbit i implicant-hi veus de ciutats i societat civil de la Mediterrània.

QUART. Instar el Govern Municipal a seguir treballant en l'àmbit mediterrani per abordar els reptes climàtics, d'igualtat de gènere, construcció de pau i democràcia, reforçant la llarga trajectòria de

cooperació tècnica i política entre Barcelona i les ciutats mediterrànies, sota el paraigües de l'Agenda 2030 i el marc de la justícia global, amb suport de les xarxes municipalistes de les quals forma part (MedCités, Ciutats i Goversns Locals Units, Metròpolis), d'institucions multilaterals, i a través de projectes bilaterals amb ciutats de la regió.